

OULUN OOPPERA

Ensimmäinen oululaisin voimin toteutettu ooppera nähtiin Oulussa jo v. 1910, jolloin Toivo Kuulan musiikillisella johdolla esitettiin Verdin "Trubaduuri". Lupaava alku sai kuitenkin jatkoa vasta yli puolen vuosisadan kuluttua, kun v. 1964 Oulun Musiikkiopiston toimesta esitettiin kaksi pienoisoopperaa ja vuotta myöhemmin Verdin "La Traviata". Etenkin jälkimmäinen sai niin hyvän yleisömenestyksen, että sitä voidaan pitää lähtölaukauksena oopperayhdistyksen perustamiselle, mitä pidettiin välttämättömänä jatkuvuuden turvaamiseksi.

Oulun Ooppera ry perustettiin joulukuussa 1965 arvovaltaisen kutsuvierasjoukon läsnäollessa. Aloite tuli luonnollisesti musiikkiopiston piiristä, mutta johtokuntaan tuli mukaan useita tunnettuja oululaisia vaikuttajia. Alusta lähtien asetettiin tavoitteeksi yhden vuosittaisen oopperaproduktion tuottaminen. Yhteistyö kaupungin musiikkitoimen kanssa lankei luonnostaan ja kaupunginorkesteri saatiin käyttöön ilman eri korvausta. Vuosien 1966-67 produktiot esitettiin kauppaoppilaitoksen juhlasalissa, jolla oli tyypillisen konserttisalin hyvät ja huonot puolet. Vuosien 1968-71 oopperat tehtiin Pohjankartanon juhlasalissa, joka oli jo teatterimaisempi, mutta orkesterisyvennys puuttui edelleen ja akustiikan kohdalla mentiin huonompaan suuntaan.

Vuosina 1966-72 yhdistys vastasi tuotannosta melko itsenäisesti. Oleellisista piirteistä olivat ohjelmiston koostuminen ns. klassillisesta kantaohjelmistosta, esitysten tuottaminen täysin oululaisin voimin sekä katsojamäärien jatkuva nousu, mikä johti esityskertojen vuosittaiseen kasvuun. Solistipalkkioita maksettiin vähän tai ei ollenkaan, ja pääsylipputulot riittivät peittämään muut kulut, joten taloudellinen tila oli melko vakaa.

Uuden teatteritalon valmistuminen v. 1972 merkitsi ratkaisevaa muutosta oopperatuotannon toteuttamisessa. Teatteritalon avajaisviikolla esitetty Bizet'n "Helmenkalastajat", kotimainen ensiesitys, toi selvästi esille teatteritekniikan antamat mahdollisuudet oopperan tekemiselle, siitäkkin huolimatta, että akustisilta ominaisuuksiltaan sali edusti tyyppillistä puhteatteria. Aika oli nyt kypsä uuden organisaatiomallin luomiseksi.

Suomen Oopperaliiton suosittama yhteistyö maakunnallisen oopperayhdistyksen ja paikallisen puheteatterin kanssa aloitettiin Oulussa v. 1973. Tällöin allekirjoitettiin sopimus, jonka mukaan teatteri ottaa oopperan tekemisen omaan ohjelmitoonsa, musiikkitoimi antaa orkesterin, korrepetiittorit sekä huolehtii kuorosta, ja yhdistys vastaa solisteista. Tämä sopimus, jota on pariin otteeseen muutettu tarkoituksenmukaisemmaksi, on edelleen voimassa, ja kaikki oopperat on siitä lähtien esitetty teatterin suurella näyttämöllä.

Teatterin ja musiikkitoimen toteuttaessa omat osuutensa täysin ammattilaistasolla on myös laulajien tasovaatimus noussut. Vuodesta 1975 lähtien käytettiin vuosittain vähintään yhtä ammattitasoista solistivierailijaa, 1980-luvun puolella on siirrytty 2-4 vuotuisen vierailijan käyttöön. Oulun ongelmana tässä suhteessa ovat pitkät välimatkat, ja kun yhdistyksen talous on v. 1973 lähtien täysin valtionavun varassa, johti ammattivierailijoiden käyttö vähitellen yhä kasvavaan velkataakkaan. Taloudelliset vaikeudet ovat kuitenkin helpottuneet yhteistyösopimuksen v. 1987 tapahtuneen tarkistamisen jälkeen. Taloudellisesti ja taiteellisesti merkittävää on ollut Suomen Oopperaliiton solistipankkijärjestelmä, jota sponsoroi vuodesta 1989 alkaen Postipankki aluekonttoreineen.

Oopperan ottaminen kaupunginteatterin vuosiohjelmaan on taiteellisen lopputuloksen kannalta ollut merkittävä askel. Teknisten ulottuvuuksien salliessa visuaalisesti ammattitasoisen toteutuksen on myös tulkinnallinen taso noussut ammattitaitoisen ohjauksen ansiosta. Ohjelmiston suunnittelussa on haettu vaihtoehtoja klassilliselle kantaohjelmistolle tekemällä parin kolmen vuoden väliajoin suuren yleisön kannalta vaikeampia teoksia, kuten modernia ja kokeilevaa oopperaa.

Yhdistyksen täyttäessä syksyllä 1990 neljännesvuosisadan näyttää oululainen oopperatoiminta selvästi viitoitetulta. Tuotanto tapahtuu hyvin pitkälle ammattilaistasoisesti, kaupunki kantaa suurimman taloudellisen vastuun ja eri osapuolten yhteistyö toimii tarkoituksenmukaisesti. Yleisön mielenkiinto ei ole osoittanut vähenemisen merkkejä vaan sallisi enemmänkin esityskertoja kuin esim. orkesterin työohjelman kannalta on mahdollista. Kuluneet 25 vuotta ovat osoittaneet, että Oulun oopperatoiminnan jatkuvuutta ei ole syytä asettaa kyseenalaiseksi.